

N:o 33.

Af herr **Lithander**, med förslag till ändrad lydelse af 71 §
riksdagsordningen.

Den omvårdnad, Riksdagen städse egnat åt sina båda verk Sveriges riksbank och riksgäldskontoret, kan endast gifva ökadt stöd åt det antagande, att Riksdagen skall med villigt öra lyssna till hvarje förslag om sådana reformer i afseende å dessa institutioners styrelse eller förvaltning, hvilka för hvarje år af erfarenheten allt mera framhållas såsom oafvisliga.

Ett af de främsta villkoren för att styrelsen i hvilket förvaltande verk som helst skall med tillbörlig kraft, omsigt och intresse fullgöra sina åligganden, lär väl vara, att den känner sig hafva en någorlunda tryggad ställning, att den kan vara förvissad om tillräcklig tid och råderum att icke allenast fullt sätta sig in i och följa administrationens alla detaljer, utan äfven att med allvar och hopp om framgång kunna gripa sig an med de förändringar och förbättringar, som med stigande utveckling inom hvarje gren af mensklig verksamhet nödvändigt påkallas. — Men Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret innehafva icke en sådan ställning. — Valde endast på ett år och i ovisshet huruvida förtroendet skall derefter vidare af kamrarne förnyas, måste desse följaktligen af denna ovisshet känna sig i viss mån förlamade i sin verksamhet och snarare afskräckta ifrån än uppmanade till att lägga

hela sin kraft och all sin förmåga i fullgörandet af det i och för sig icke allenast hedrande, men äfven mycket ansvarsfulla förtroendet.

Riksbankens betydelse för vårt lands hela näringslif är dock så stor, och dess egen ställning och uppgift så ömtålig och stundom brydsam, omgifven som den är af en mängd andra banker, hvilka väl drifva sin rörelse sjelfständigt, men dock med stöd af och i mycket beroende af nationens bank, att det måste vara af den yttersta vikt att till riksbankens styrelse förvärfvas krafter, hvilka icke allenast äro tillräckliga för uppgiften, utan äfven med kärlek egna sig deråt. — Att enahanda är förhållandet med riksgäldskontoret, såsom ansvarigt för den väsentligaste delen af vår stadigt växande finansförvaltning, lär icke behöfva särskildt erinras. — Men för att erhålla dylika dugande krafter, lär det väl i främsta rummet vara nödigt, att Riksdagen sjelf vid valen af sina fullmäktige allvarligt och med utestängande af andra hänsyn än institutionernas bästa söker att finna och tillvinna sig dem. — Skulle det deremot inträffa, att vid Riksdagens val till fullmäktige äfven andra hänsyn förmådde göra sig gällande, att valens resultat i någon mån komme att bero af de politiska partiernas kamp för att gynna hvar och ett sina meningsvänner eller kanske af deras kompromiss eller delningsfördrag i detta hänseende, då lär det med allt skäl kunna befaras, dels att de politiska partistriderna komma att medfölja äfven inom verkens styrelse och äfven att de mera oberoende, sjelfständiga och duglige af deras ledamöter icke längre finna arbetet och det tunga ansvaret vara tillräckligt ersatta genom hedern eller förmånen af ett sålunda lemnadt förtroendeuppdrag, om hvilket det derjemte kanske blifvit speladt lotteri; båda dessa följder till verklig skada för verkens framgångsrika förvaltning.

Om nu äfven Riksdagen under en följd af år kunnat meddela sina fullmäktige det välförtjenta vitsord att hafva med nit och skicklighet fullgjort sina åligganden, lär väl detta lyckliga resultat hafva vunnits snarare i trots af de stadgade grunderna för valsättet än med stöd af desamma. — Sant är väl, att Riksdagen i allmänhet tillämpat dessa grunder med den grannlagenhet, att de fleste af de en gång valde fullmäktige vid hvarje nytt val erhållit förnyad kallelse, men sjelfva bestämmelsen angående de samtliga fullmäktige omfattande årliga valen med de deraf följande tvisterna mellan kamrarnes valmän och det stundom framträdande hotet om ett mer än enstaka eller partielt ombyte af fullmäktige kan dock icke annat än verka förlamande på deras arbetsifver och förödmjukande på deras sjelfkänsla.

Dessa äro i korthet och hufvudsak de skäl, som förmå mig att för Riksdagen åter framlägga det redan flera gånger väckta förslaget till sådan ändring i grundlagens bestämmelse angående dessa val, att fullmäktige blifva valde för längre tid, 3 år, med endast partiella årliga omval.

Detta förslag har väl hittills icke lyckats tillvinna sig kamrarnes bifall, men de senare årens erfarenhet synes mig dock hafva i den mån modifierat åsigtarna, att sannolikheten för förslagets lyckliga genomförande nu förefaller större än förut.

Betänkligheterna mot mitt nu väckta förslag synes mig icke heller kunna vara af någon särdeles allvarlig art, då ett stadgande, som sätter Riksdagen i tillfälle att hvarje år ombyta en tredjedel af sina fullmäktige, bör fullt betrygga Riksdagens magt öfver institutionens ledning i öfverensstämmelse med dess önskan, och å andra sidan styrelsens nödiga stadga och kontinuitet bör bättre än nu bevaras, då alltid två tredjedelar af dess medlemmar kvarstanna.

Mitt förslag, hvilket jag anhåller att Riksdagen måtte antaga som hvilande för vidare grundlagsenlig behandling, är alltså, att § 71 i riksdagsordningen måtte erhålla följande lydelse:

Riksbanken och riksgäldskontoret förvaltas af fullmäktige, till antalet 7, i hvarterdera verket; hos dem eger ordförande afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

Desse fullmäktige väljas genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren utser tjugufyra. — Desse valmän, hvilkas omröstningar skola ske med slutna sedlar, utse för hvarterdera verket en ordförande för en tid af tre år samt sex fullmäktige, likaledes för tre år i sänder, och skola årligen två af desse sex fullmäktige afgå.

Afgående fullmäktig kan återväljas.

Har ansvarsfrihet blifvit fullmäktige i någotdera af verken af Riksdagen vägrad, skall nytt val af samtliga fullmäktige i det verket ega rum för nästkommande tre år.

Har fullmäktig före utgången af den för honom bestämda tjänstgöringstid afidit eller af annan orsak

afgått, väljes ny fullmäktig i den afgångnes ställe för den återstående tiden.

Fullmäktige för hvartdera verket tillkomme det att sjelfve bland sig välja en vice ordförande att föra ordet, när hinder för ordföranden inträffar.

Jag anhåller om remiss af denna motion till konstitutionsutskottet.

Stockholm den 19 mars 1892.

P. Em. Lithander.
